

ชื่อวิทยานิพนธ์ : ศึกษาคุณค่าและความสำคัญในการสร้างอุโบสถกลางน้ำ
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ผู้วิจัย : นางอภิญญา ทองเหลือง

ปริญญา : พุทธศาสตรมหาบัณฑิต (พระพุทธศาสนา)

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์
: พระสุธีธรรมานวัตร (เทียบ สิริญาโณ/มัลย์), ผศ.ดร. ป.ธ. ๙, M.A.
(Pali&Sanskrit), Ph.D. (Pali)
: ดร.ประพันธ์ ศุภษร, ป.ธ.๗, พธ.บ., ศศ.ม. (พุทธศาสนศึกษา), พธ.ด.
(พระพุทธศาสนา)

วันสำเร็จการศึกษา : ๓๑ มีนาคม ๒๕๕๗

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์นี้ มีวัตถุประสงค์ ๓ ประการ ได้แก่ ๑) ศึกษาการสร้างอุโบสถในพระพุทธศาสนา ๒) ศึกษากระบวนการสร้างอุโบสถกลางน้ำ ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ๓) ศึกษาคุณค่าและความสำคัญในการสร้างอุโบสถกลางน้ำ ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

การสร้างอุโบสถในพระพุทธศาสนานั้น ความสำคัญของการสร้าง คือ ใช้เป็นสถานที่ในการประกอบกิจ ๔ ประการ คือ การสวดปาติโมกข์ การกรณีกฐิน การอุปสมบท และอัฏฐาน การประกอบกิจทั้ง ๔ ประการถือเป็นสังฆกรรม จำต้องใช้โรงอุโบสถที่มีการกำหนดสีมาเป็นขอบเขตดำเนินการเท่านั้น แนวคิดเกี่ยวกับการสร้างอุโบสถตามยุคสมัยของประเทศไทย ระยะเริ่มแรกไม่มีการสร้างอาคารถาวร ส่วนใหญ่ใช้พื้นที่เปิดโล่ง อาศัยเพียงแนวสีมาปักแสดงเขตสำหรับทำสังฆกรรม ต่อมาเริ่มมีโรงอุโบสถที่มีสีมากำหนดเขตโดยรอบ มีขนาดไม่ใหญ่นัก แต่เพียงพอให้ภิกษุจำนวน ๒๑ รูปได้ประกอบพิธีสังฆกรรมและไม่ได้เน้นความสำคัญเท่าวิหาร ช่วงกลางสมัยกรุงศรีอยุธยาจนถึงปัจจุบัน อุโบสถมีความสำคัญมากที่สุด

แนวคิดในการสร้างอุโบสถกลางน้ำของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เพื่อใช้เป็นที่พักผ่อนสังฆกรรมสำหรับพระภิกษุที่มาศึกษาในมหาวิทยาลัยแห่งนี้ รูปแบบ ลักษณะ และองค์ประกอบของอุโบสถกลางน้ำที่เป็นอาคารคอนกรีตเสริมเหล็กทรงไทยประยุกต์ ๒ ชั้น อยู่กลางสระน้ำขนาดใหญ่ เนื้อที่ ๖ ไร่ พื้นที่ใช้สอยชั้นบน ๑๖๐ ตารางเมตร พื้นที่ใช้สอยชั้นล่างเป็นฐานอุโบสถ มีขนาดกว้าง ๓,๕๐๐ ตารางเมตร

อุโบสถกลางน้ำคือ สถานที่หนึ่งี่รวมไว้ซึ่งพุทธศิลป์, สร้างคุณค่า ความสำคัญในด้านจิตใจ, นำมาซึ่งความสามัคคีและความมั่นคงของพระพุทธศาสนา โดยมีอุโบสถกลางน้ำของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยนี้เป็นศูนย์กลาง

Thesis Title : The Study of the Values and the Significance
of the Building of Uposatha Hall in the water pond at
Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Ayudhya Province.

Researcher : Mrs. Apinya Thongluang

Degree : Master of Arts (Buddhist Studies)

Thesis Supervisory Committee

: Phra Suthithammanuwat, Pali IX., M.A. (Pali & Sanskrit),
Ph.D.(Pali)

: Dr. Prapan Supasorn, Pali VII, B.A., M.A., Ph.D. (Buddhist Studies)

Date of Graduation : March 31, 2014

ABSTRACT

This objectives of this thesis are: - 1) to study the building of the Uposatha Hall in Buddhism, 2) to study the process of building the Uposatha Hall at Mahachulalongkornrajavidyalaya University, and 3) to study the value and significance of building the Uposatha Hall at Mahachulalongkornrajavidyalaya University.

The significance of the Uposatha building is used as the place where the monks perform their 4 Sangha Activities, namely :- the chanting of Pâtimokkha, the Kathina robe-making ceremony, the higher ordination ceremony, and the monk rehabilitation ceremony. The formations of these activities are regarded as “Sanghakamma” which can be performed only in the Uposatha Hall with Simas as the boundaries.

The concept about the building up of the Uposatha Hall in Thailand at the early age, was without the constructions of the permanent buildings. There was only the Sima to be the area for performing the Sanghakamma by the monks. Later on, there has been the Uposatha Hall which is of Sima as the boundary. It is not of the big size, but it is just suitable for the monks to perform Uposathakamma.

Form the period of Ayudhaya kingdom up to the present time, Uposatha Hall has been very important in every temple.

Uposatha Hall at Mahachulalongkornrajavidyalaya University in Ayudhya Province is very important hall to be used as a place for performing the Sangkakamma by the monks students at this University.

The Uposatha Hall in the water pond at Ayudhya Province is the concreted building of the Thai style of double level in the big pond in the area of six Rais. The used upper ground is of 160 square meters and with the land around the Uposatha Hall. The lowerland is the base of the Uposatha Hall of the broad size of 3500 square meters.

The Uposatha Hall in the water is the concreted building consisting of the Buddhist arts including the mental importance, the harmony and the Buddhist stability. This Uposatha Hall in the water is the center of Mahachulalongkornrajavidyalaya University.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จผลได้ ด้วยได้รับความเมตตา สนับสนุน ช่วยเหลือ จากบุคคล หลายฝ่ายด้วยกัน ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ที่ได้มอบโอกาสในการศึกษาเล่าเรียนตามหลักสูตรวิชาการทางพระพุทธศาสนา รวมทั้งการได้มีส่วนร่วมบำเพ็ญกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่างๆ กับทางมหาวิทยาลัย อันเป็นกุศลปัจจัยที่จะติดตัวผู้วิจัยตลอดไป ก่อให้เกิดประโยชน์ทั้งในปัจจุบัน ประโยชน์ในภายภาคหน้า และดำเนินไปสู่ประโยชน์สูงสุด คือ พระนิพพาน

ขอกราบขอบพระคุณ พระสุธีธรรมานุวัตร,ผศ.ดร. และอาจารย์ ดร.ประพันธ์ ศุภพร ประธานและกรรมการผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ รวมทั้งพระมหากุญณะ ตรุโณ.,ผศ.ดร.และอาจารย์ ดร. เสนาะ ผดุงฉัตร ประธานและกรรมการตรวจสอบวิทยานิพนธ์ ที่ได้เมตตา สละเวลาอันทรงคุณค่าในการอบรม สั่งสอน ให้ความรู้ คำปรึกษา คำแนะนำ ตรวจสอบ แก้ไข ให้กำลังใจ แก่ผู้วิจัยในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ อย่างละเอียดรอบคอบ ด้วยความเมตตา กรุณา อย่างสูงสุดแก่ผู้วิจัย รวมทั้งขอกราบขอบพระคุณ คณาจารย์บัณฑิตวิทยาลัยทุกๆ ท่าน ที่ได้กรุณาประสิทธิ์ประสาทความรู้และคำแนะนำต่างๆ แก่ผู้วิจัย รวมทั้งท่านผู้ที่ได้นำมาอ้างอิงไว้ในวิทยานิพนธ์ทุกท่าน ตลอดจน กัลยาณมิตรเพื่อนร่วมชั้นเรียน และเจ้าหน้าที่บัณฑิตวิทยาลัยทุกท่าน ที่ให้การสนับสนุนช่วยเหลือด้วยเมตตาธรรม ตลอดระยะเวลาการศึกษาที่ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยแห่งนี้

ขอโน้มรำลึกถึงพระคุณบิดา มารดา ครูบาอาจารย์ ขอขอบคุณทุกคนทุกสิ่งทุกอย่างที่ทำให้มีวันนี้ และสามารถก้าวข้ามปัญหาอุปสรรคไปได้ด้วยจิตใจที่รู้ ตื่น และเบิกบาน จึงขอกราบขอบพระคุณผู้ที่อยู่เบื้องหลังการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ทุกท่าน ซึ่งคอยช่วยเหลือผู้วิจัยในทุกด้าน

คุณความดีที่พึงบังเกิดจากการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ ขอถวายบูชาพระรัตนตรัย และครูบาอาจารย์ในทางธรรมทุกท่าน ที่ได้อบรมสั่งสอนผู้วิจัย นับแต่อดีตตราไปจนถึงอนาคตกาล หากมีความผิดพลาดเกิดขึ้นประการใด สืบเนื่องมาจากภูมิรู้ ภูมิธรรมของผู้วิจัยยังไม่เพียงพอ จึงกราบขออภัยท่านผู้รู้ และน้อมรับคำแนะนำสั่งสอนจากทุกท่านด้วยกุศลจิต ในทุกประการ

นางอภิญญา ทองเหลือง

๒๙ มีนาคม ๒๕๕๗